

Discursul d-lui N. Iorga

rostit la mănăstirea Dealului în nu-
mele Academiei Romîne și al Ligii
Culturale cu prilejul aducerii capului
:: :: :: Iui Mihai Viteazul :: :: ::

Maiestate, Rege al conștiințelor
și inimilor noastre, căruia nu-i
putem exprima sentimentele ce
simțim, cînd îl vedem înaintea
rămașitelor înaintașului și în-
naintemergătorului, înalt Prea-
sfintiți părinți, cinstită obște
creștină.

Academia Romînă a arătat tot-
deauna față de amintirea lui Mi-
hai Viteazul o atenție pe atît de
emoționată, pe cît de respec-
tuoasă.

De la începutul activității sale
ea a dat poporului nostru acea
admirabilă carte de inspirație
națională închinată memoriei lui
care e poemul în prosă al lui
Nicolae Bălcescu, mort el însuși
cu gîndul la acea unificare a nea-
mului așa de ferioit îndeplinită
și asigurată astăzi. Prin docu-
mentele străine din colecția care
poartă numele istoricului buco-
vinean Eudoxiu de Hurmuzaki,

el însuși cercetător științific al carierei meteorice a lui Mihai, și care a înseput prin darea la lumină a prețiosului material adunat de acesta însuși în arhivele din Viena, societatea aceasta a dat pentru studierea și înțelegerea vieții Viteazului o altă basă decât aceia, prea adeseori neșigură, a cronicilor, în mare parte alcătuite de dușmani. Din acest material incomparabil ca nouitate și ca bogăție a răsărit figura adovăratului Mihai, aşa cum s'a infățișat contemporanilor de toate națiile, Germani, Italiani, Răsăriteni și elții. În momentul cînd, la ceasul îndeplinirii celor ușă de mulți dorite în astă suferință și supt umiliri aşa de crude, hotarele trase de vechea sabie victorioasă a eroului s'au restabilit aproape întregi în voință conștientă și de aceia asigurătoare a unui întreg popor, condus de Maiestatea Voastră, e bine să se arate cum resultă pentru noi această tragică și impunătoare icoană.

Venind din vechiul neam, în-

tărit înelupte, îndărjit în gălăză
de familie și de partid, al cobo-
rătorilor lui Basarab-Vodă, așa
de minunat ieșit la față pămîn-
tului toomai astăzi, el, al cărui
tată „bun”, Pătrașcu, nu putea
să înălăture din seva dinastiei
războinice pornirile furtunoase
către hotărîrile prin arme, a
crescut în mijlocul acelei boie-
rimi umere, cuprinzînd pe tustrei
Buzugăii, pe Băleanul Udrea, pe
Grădișteanul Badea, pe Florescu
și pe atîția alții cari erau nu-
mai ceia ce trebuie să fie orice
boierime, orice clasă dominantă:
*o formă superiodată a vitalității
naționale.*

Așa fiind, el s'a prins de bună
voie, cu entuziasmul entuziasat al
țărăni întregi, până la sătenul
care, cricît de nedreptățit, și de
el însuși, l-a urmat prin văile
ardelene, în serviciul ideii cres-
tine, reprezentată de Impăratul
spusean, de Papa din Roma, de
cultura latină pornind, răsbură-
toare, să reieie Răsăritul cucerit
și profanat de păgini. În servi-
ciul crucii, care însemna cul-

teră, milă dă oameni, libertate — idei care încâlzeșc și vremea noastră —, el a pus o energie moștenită, un avânt care era al românilor timpului său și un călătorism, desprețitor de fugă, sfidător de moarte, gata de jertfă, care e trăsătura principală a ființei sale. A fost Alexandru Machedon al marii legende eroice pe care, în vremuri de proasă practică, de intrigă diplomatică, a știut-o da neamului nostru.

Instinctiv el ducea cu sine soarta neamului nostru. Veacuri de durere ale acestuia îl chemau, speranțe care mișcau în inimile dădeau aripi calului său de războlu. Peste tot se-i impunea realitatea lucurilor: îndatoririle luate de el însuși, pierderile puse de rivali, impunerea venită de la stăpini, ei reprezintă această voință națională în plină desfășurare victorioasă. Viața cea nouă începea să crească și mai dintră pe pămîntul supus aceleiași puteri cînd moartea lui a zăbovit pe trei veacuri izbindiroa: astăzi

temporii trebuia ca să se piile, în zilele Maiestății Voastre, stilpii de piatră ai organisării pentru susținerea operei mărește.

Dacă Academia, prin opera ei, cuprinsă în mii de pagini ieșite din anii de trudă, a făcut posibilă această visiune, Liga Culturală, prin încheata ei propagandă neobosită, a căutat să facă din această știință sigură un patrimoniu scump pentru toți Românilor, urmând întru aceasta și cele mai frumoase tradiții ale literaturii românești. Ce folos a putut aduce această propagandă să a putut vedea din curențul sincer de entuziasm general care a incunjurat tot ceia ce, în ultimul timp de încercări și triumfuri, a scos la iveală, a redus în curențul vieții de astăzi personalitatea mîngistoare și îndrumătoare a eroului și martirului.

Dacă Academia și Liga Culturală, complecându-se în domenii deosebite,—și cea d'intăiu ajutată și patronată de Maiestatea Voastră, academician între academi-

cieni—, pot spune azi că n'au lăcrat în zădar, în fața mormântului glorios de astăzi pentru frântura de trup furată odinioară, iubitor, dar umil, urii dușmanului, ele și ieau obligația, de al minterea firească, de a lucra și mai departe pentru a face din amintirea lui una din comorile veșnice din care se împrospătează, generație după generație, energiile unui neam.
